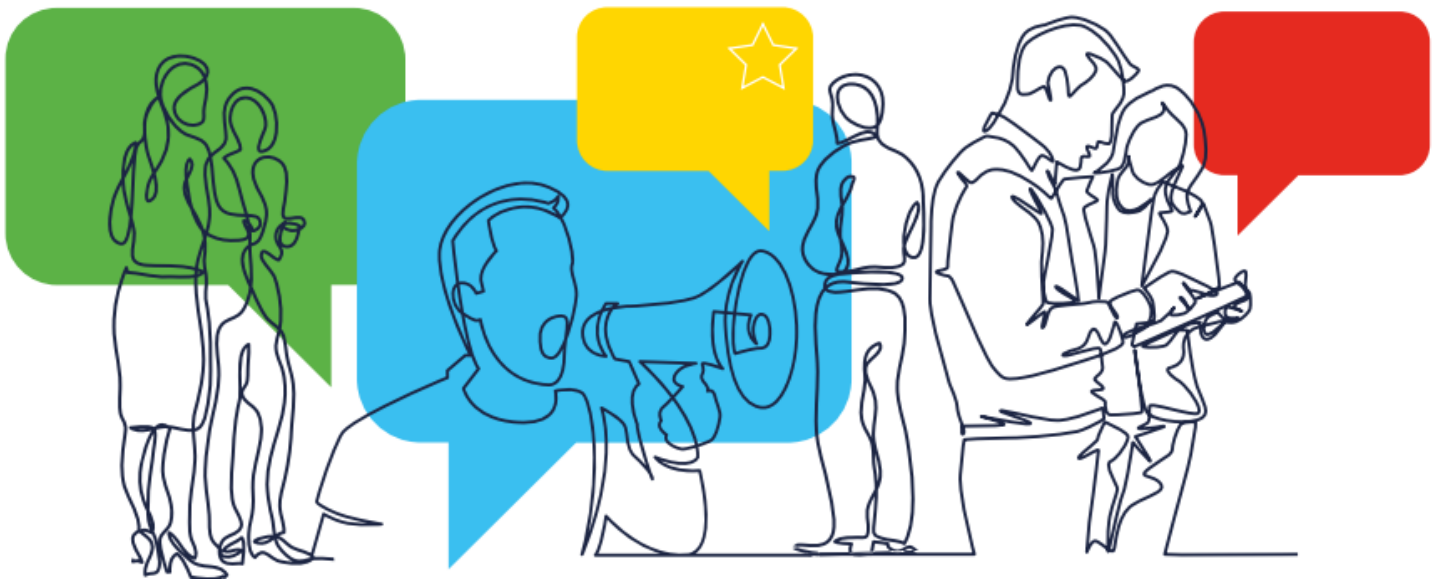

EUROPOS PILIEŲ INICIATYVOS FORUMAS

„Glifosatui – ne“

LEARN - DISCUSS - CONNECT - SEEK ADVICE

Apie iniciatyvą „Glifosatui – ne“

Iniciatyva „Glifosatui – ne“ (visas pavadinimas: „**Uždrausti glifosatą ir apsaugoti žmones ir aplinką nuo toksiškų pesticidų**“) buvo ketvirtoji sėkminga Europos piliečių iniciatyva. Ja Europos Komisija paraginta imtis ryžtingų veiksmų dėl pesticidų naudojimo reguliavimo ir skaidrumo Europos Sąjungoje.

Visoje Europoje jau iki tol vyko intensyvios viešos diskusijos dėl glifosato pagrindu pagamintų herbicidų, plačiai naudojamų žemės ūkyje. Galimas glifosato poveikis buvo siejamas su nuogąstavimais dėl vėžio ir ekosistemų būklės blogėjimu; daugelis piliečių abejojo mokslinių vertinimų, kuriais grindžiamas leidimas jį naudoti, skaidrumu ir nepriklausomumu.

Šia iniciatyva organizatoriai paragino Europos Komisiją:

- **uždrausti glifosato pagrindu pagamintus herbicidus;**
- **užtikrinti, kad moksliniai pesticidų vertinimai, kuriuos turi patvirtinti ES reguliavimo institucijos, būtų grindžiami tik paskelbtais tyrimais, užsakytais kompetentingų valdžios institucijų, o ne pesticidų pramonės;**
- **nustatyti ES masto privalomus pesticidų naudojimo mažinimo tikslus, siekiant užtikrinti ateitį be pesticidų.**

Iniciatyva buvo užregistruota 2017 m. sausio 25 d.; tą pačią dieną prasidėjo parašų rinkimas. Jau iki tol sutelkta koalicija ir aktyvus visuomenės dalyvavimas padėjo užtikrinti, kad organizatoriai vos per penkis mėnesius surinko milijoną parašų. Todėl parašų rinkimo laikotarpis baigėsi 2017 m. liepos 2 d. pradžioje, kad būtų galima greitai patikrinti pritarimo pareiškimus prieš Komisijai priimant sprendimą dėl glifosato licencijos atnaujinimo.

Nepaisant skirtingų tikrinimo proceso terminų valstybėse narėse, iniciatyva buvo oficialiai pateikta 2017 m. spalio 6 d. kartu su 1 070 865 patikrintais pritarimo pareiškimais. Organizatoriai 2017 m. spalio 23 d. susitiko su Europos Komisija, 2017 m. lapkričio 20 d. viešame svarstyme Europos

Parlamente pristatė savo argumentus, o 2017 m. gruodžio 12 d. gavo oficialų Komisijos atsakymą – buvo paskelbtas komunikatas.

Iniciatyva „Glifosatui – ne“ padėjo užtikrinti, kad apie pesticidų naudojimo saugumą ir su tuo susijusį mokslinį skaidrumą imta svarstyti aukščiausiu ES sprendimų priėmimo lygmeniu.

Iniciatyva užregistruota

2017 1 25

Parašų rinkimo laikotarpio pradžia

2017 1 25

Parašų rinkimo laikotarpio pabaiga *

2017 7 2

* Organizatoriai parašų rinkimą baigė anksčiau.

Europos Komisija patvirtino iniciatyvą

2017 10 6

Europos Komisija pateikė atsakymą dėl iniciatyvos

2017 12 12

Kas padėjo šiai iniciatyvai sėkmingai surinkti parašus?

Labai aktyvi auditorija nuo pat pirmos dienos

Europos piliečiai, žiniasklaida ir NVO reiškė didelį ir ilgalaikį susidomėjimą glifosato klausimu. Šį dėmesį sustiprino retas viešas nesutarimas tarp Europos maisto saugos tarnybos (EFSA) ir Pasaulio sveikatos organizacijos Tarptautinės vėžio tyrimų agentūros (IARC) dėl galimo glifosato poveikio sveikatai.

Esamos koalicijos su nuoseklaus finansavimo baze sutelkimas

Užuot nuo nulio sukūrę naują koaliciją, organizatoriai sutelkė jau įsteigtą NVO tinklą, turintį nuoseklaus finansavimo bazę. Šios organizacijos turėjo noro, ekspertinių žinių ir išteklių, būtinų teisėkūros procesui stebėti ir daryti jam įtaką.

Šios iniciatyvos strategija

Pasirengimas

Iniciatyva neatsirado iš niekur. Ji buvo grindžiama ankstesnėmis pastangomis ginti viešąjį interesą, be kita ko, 2015 m. Europos Komisijai pateikta peticija, kuri jau buvo sulaukusi didelio visuomenės dėmesio. Europos piliečių iniciatyva buvo laikoma natūraliu tolesniu žingsniu, kad visuomenės

sutelkimas paskatintų institucijų dalyvavimą.

Vienas iš pagrindinių ankstyvųjų uždavinių buvo susitarti **dėl to, į ką iniciatyva turėtų būti sutelkta**. Iniciatyvos „Glifosatui – ne“ organizatorių koalicija buvo didelė ir įvairi. Kai kurie partneriai pabrėžė ryšį tarp glifosato ir vėžio, kiti pirmenybę teikė biologinės įvairovės apsaugai, o dar kitiems kėlė rūpestį įmonių įtaka reguliavimo procesams. Konsensusui pasiekti buvo reikalingas intensyvus dialogas ir pasirengimas siekti kompromiso.

Šiems sudėtingiems klausimams spręsti organizatoriai įsteigė **organizacinę grupę**, kurią sudarė dešimt pagrindinių organizacijų atstovų. Grupė susirinkdavo kas savaitę koordinuoti sprendimus dėl finansavimo paskirstymo, komunikacijos strategijos, registracijos, taip pat dėl iniciatyvos ir jos priedo rengimo. Iniciatyvos koordinatorius parengė pradinius projektus, kurie buvo išplatinti siekiant gauti pastabų ir buvo bendromis pastangomis peržiūrėti per keletą etapų.

Pastaba

Kadangi daugelis dalyvaujančių organizacijų jau bendradarbiavo ankstesnėse kampanijose, **aljansui sukurti prireikė mažiau laiko, palyginti su daugeliu kitų iniciatyvų**. Vis dėlto organizatoriai pabrėžė, kad **nebūtų užtekę pasikliauti vien esamu tinklu**. Labai svarbu buvo plėsti informavimo veiklą ir nustatyti atstovavimo spragas.

Lėšų rinkimas ir ištekliai

Šiai iniciatyvai iš **įvairių šaltinių**, įskaitant „Campact“, „WeMove.eu“ ir „Greenpeace“, surinkta **328 399 EUR**. Tuo metu tai buvo geriausiai finansuojama Europos piliečių iniciatyva. Stabilus ir nuoseklus finansavimo bazė organizatoriams suteikė galimybę investuoti į koordinavimo, informavimo ir kampanijų infrastruktūrą; taip užtikrinta santalka per visą rinkimo laikotarpį.

Finansavimo šaltiniai (EUR)

Pastaba. Daugiau informacijos apie paramą ir finansavimą iniciatyvai „Glifosatui – ne“ rasite [EPI registro puslapyje „Glifosatui – ne“](#). Pranešti reikia tik kai vieno rėmėjo įnašas viršija 500 EUR.

Kampanijos strategija

Nuo pat pradžių organizatoriai pripažino, kad visuomenės dėmesys jau buvo didelis. **Kampanijos pagrindu tapo informavimo e. paštu veikla.** Kadangi iniciatyvą koordinavo įvairias internetines kampanijas įgyvendinanti organizacija, organizatoriai turėjo patirties, reikalingos didelėms rėmėjų grupėms sutelkti vykdant reguliarią komunikaciją e. paštu. Partneriai laikėsi panašaus požiūrio: jie vykdė informavimo veiklą savo tinkluose ir nuosekliai dalyvavo visoje kampanijoje.

Organizatoriai sudarė norinčių dalyvauti **nacionalinių organizacijų partnerių** sąrašą ir su jomis glaudžiai bendradarbiavo, kad parašų rinkimo formos būtų pateiktos tiesiogiai jų interneto svetainėse. Siekiant užtikrinti nuoseklų keitimąsi informacija ir pagreitį, buvo labai svarbu palaikyti reguliarius ryšius su partneriais.

Paaikškėjo, kad labai svarbus buvo **išankstinis suinteresuotųjų subjektų identifikavimas.** Organizatoriai nustatė, kuriose valstybėse narėse pasiekti minimalią ribą būtų sudėtinga, ir proaktyviai mezgė ryšius su tų šalių organizacijomis ir nuomonės formuotojais. Šis strateginis dėmesys padėjo užtikrinti plačią geografinę aprėptį.

Kampanijos interneto svetainė buvo **išversta į įvairias ES kalbas**, o tai padėjo padidinti prieinamumą visose valstybėse narėse. Apie 8–9 proc. parašų surinkta tiesiogiai per interneto svetainę pasitelkus paieškos **sistemų optimizavimo pastangas.** Tačiau nuo 2023 m. sausio 1 d. rinkti parašų tiesiogiai kampanijos interneto svetainėse nebegalima: organizatoriai tik gali nukreipti naudotojus į oficialią internetinę pritarimo pareiškimų rinkimo sistemą.

Organizatoriai ne tik vykdė telkimą internetu, bet ir eksperimentavo su **kampanijos veikla ne internetu.** Bendradarbiaudami su „Campact“ ir GLOBAL2000, jie visoje Europoje surengė neinternetinę parašų rinkimo dieną, per kurią rėmėjams buvo išsiųsta 5 000 parašų rinkimo rinkinių. Vos per vieną savaitgalį surinkta apie 100 000 parašų.

Profesionalūs vietiniai kampanijų koordinatoriai buvo įdarbinti Ispanijoje, Italijoje ir Prancūzijoje, kur koordinuojanti organizacija turėjo didelių vietos pajėgumų. Nors specialiai šiam tikslui paskirtų darbuotojų būta ne visose šalyse, informavimo pastangos padėjo užtikrinti dalyvavimą visoje Sąjungoje.

Per penkis mėnesius iniciatyvai paremti buvo surinkta per milijonas parašų; tai buvo svarbus pasiekimas, simbolizavęs tiek koalicijos tvirtumą, tiek visuomenės susirūpinimo lygį.

Parašų rinkimo ir tikrinimo procesas

Iniciatyvos organizatoriai naudojami nepriklausoma internetine pritarimo pareiškimų rinkimo sistema. Ji ne tik sudarė sąlygas rinkti parašus internetu, bet ir suteikė organizatoriams galimybę surinkti kontaktinius duomenis ir paskelbti formą partnerių interneto svetainėse. Iniciatyvos „Glifosatui – ne“ organizatoriai naudojami nepriklausoma internetine pritarimo pareiškimų rinkimo sistema, tačiau nuo 2023 m. sausio 1 d. organizatoriai parašams rinkti internetu gali naudotis tik Centrine internetinė pritarimo pareiškimų rinkimo sistema.

Iniciatyvai „Glifosatui – ne“ surinktų pritarimo pareiškimų skaičius pagal valstybes nares

Žemėlapyje varnele pažymėtos tos ES valstybės narės, kuriose sėkmingai surinktas minimalus parašų skaičius, reikalingas iniciatyvai paremti. Iš viso sulaukus 1 070 865 patikrintų pareiškimų, iniciatyva „Glifosatui – ne“ pasiekė **minimalią būtiną ribą devyniose valstybėse narėse**.

Žvaigždutėmis žemėlapyje pažymėtos ES valstybės narės, kuriose pritarimo pareiškimų pažymėjimai buvo gauti jau po pateikimo termino. Šie skaičiai į bendrą pasirašiusių skaičių neįtraukti. Išsamią lentelę su pritarimo pareiškimais galima rasti [specialiame Komisijos tinklalapyje](#).

Šios iniciatyvos poveikis

Oficialus pateikimas ir susitikimai su Komisija

2017 m. spalio 23 d. organizatoriai susitiko su Komisijos atstovais: pirmuoju Komisijos pirmininko pavaduotoju Fransu Timmermansu, už sveikatą ir maisto saugą atsakingu Komisijos nariu Vyteniu Andriukaičiu ir įvairių susijusių tarnybų vyresniaisiais pareigūnais (žr. [pranešimą spaudai](#)). Komisijos narys V. Andriukaitis viešai pripažino, jog tai, kad daugiau kaip milijonas piliečių tiesiogiai dalyvauja ES sprendimų priėmimo procese, yra labai svarbu, ir dar kartą patvirtino paramą Europos piliečių iniciatyvos priemonės stiprinimui.

Viešas svarstymas Europos Parlamente

2017 m. lapkričio 20 d. organizatoriai pristatė savo iniciatyvą **Europos Parlamente surengtame viešame svarstyme** (žr. [viešą svarstymą](#)). Jie atrinko teminius ekspertus atstovauti iniciatyvai ir iš anksto kruopščiai parengė pagrindines tezes. Daugelis Europos Parlamento narių šiai iniciatyvai labai pritarė.

Oficialus Europos Komisijos atsakymas

2017 m. gruodžio 12 d. komunikate ([žr. pranešimą spaudai](#)) Komisija priėjo prie tokių išvadų:

- **dėl glifosato pagrindu pagamintų herbicidų draudimo** Komisija padarė išvadą, kad nėra nei mokslinio, nei teisinio pagrindo, kuriuo draudimą būtų galima pagrįsti, ir pareiškė nesiūlysianti teisės aktų, kuriais glifosatas būtų uždraustas;
- **dėl mokslinių vertinimų skaidrumo ir nepriklausomumo** Komisija įsipareigojo iki 2018 m. gegužės mėn. pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kad būtų padidintas ES rizikos vertinimo proceso skaidrumas ir pagerintas Europos maisto saugos tarnybai (EFSA) pateiktų tyrimų valdymas ir patikimumas;
- **dėl ES masto pesticidų naudojimo mažinimo tikslų** Komisija, užuot nustačiusi privalomus mažinimo tikslus, nusprendė sutelkti dėmesį į Tausiojo pesticidų naudojimo direktyvos įgyvendinimo gerinimą. Ji taip pat įsipareigojo parengti suderintus rizikos rodiklius, kad būtų galima geriau stebėti pesticidų naudojimą ir pagrįsti būsimus politikos sprendimus.

Poveikis teisės aktams ir tolesni veiksmai

Nors pirminis glifosato uždraudimo tikslas nebuvo pasiektas, **iniciatyva turėjo didelį teisėkūros poveikį**.

2018 m. balandžio mėn. Komisija pateikė **pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto**, kuriuo siekiama **padidinti ES maisto grandinų rizikos vertinimo proceso skaidrumą**. Pasiūlymu nustatytas automatinis pramonės tyrimų, pateiktų produktų autorizacijos liudijimui gauti, skelbimas ir sugriežtintos Europos maisto saugos tarnybos (EFSA) atliekamų tyrimų valdymo taisyklės.

Po Europos Parlamento ir Tarybos derybų **buvo priimtos ir nuo 2021 m. kovo 27 d. imtos taikyti naujos skaidrumo taisyklės**. Todėl su maistu susijusiems produktams, įskaitant pesticidus, leidimų

nebegalima suteikti remiantis anoniminiais pramonės tyrimais. Visi tyrimai, pateikti vykdant leidimų išdavimo procedūras, dabar turi būti skelbiami viešai, kad būtų galima atlikti nepriklausomą mokslinę analizę. Per visą šį procesą NVO koalicija toliau aktyviai dalyvavo, atidžiai stebėjo derybas ir stengėsi užtikrinti pasiūlymo dėl skaidrumo užmojų.

Net ir oficialiai užbaigus Europos piliečių iniciatyvos veiklą, koalicija palaikė ryšius tarpusavyje ir su savo rėmėjų bendruomene. Organizacijos partnerės ir pavieniai rėmėjai apie kampanijos rezultatus buvo informuoti e. paštu ir paraginti susijusioje veikloje dalyvauti toliau. Koalicija išsaugojo koordinaciją tarp jai priklausančių organizacijų ir ėmėsi viešojo intereso gynimo veiksmų su iniciatyvos tikslais susijusiais klausimais.

Nors ši koordinuojama veikla palaipsniui sulėtėjo, kampanijos metu sukurti tinklai išliko. Organizatoriai toliau palaikė ryšius su rėmėjais ir sutelkė juos, kai kilo atitinkamos politinės diskusijos. Kaip jie paaiškino, vėlesniame etape rėmėjai buvo labai svarbi jėga, ypač kai susiję klausimai buvo svarstomi Europos Parlamente.

Iniciatyvos „Glifosatui – ne“ paskatinta mobilizacija tęsėsi ir pasibaigus rinkimo laikotarpiui ir prisidėjo prie ilgalaikio bendradarbiavimo siekiant užtikrinti pesticidų naudojimo reguliavimą ir mokslinį skaidrumą.

Sužinokite daugiau, kaip iniciatyva „Glifosatui – ne“ sukėlė nedidelę revoliuciją (https://citizens-initiative-forum.europa.eu/citizens-experiences/blogs/how-stop-glyphosate-brought-about-small-revolution_it)

Idėjos ir patarimai būsimiems organizatoriams

Formuokite stabilią auditoriją

Pasirengimas turėtų prasidėti gerokai prieš registraciją. Prasidėjus pritarimo pareiškimų rinkimo laikotarpiui, didelė ir aktyvi rėmėjų bazė suteikia galimybę juos greitai sutelkti.

Pasirūpinkite tinkamu finansavimu

Ilgalaikėms kampanijoms reikia pakankamai finansinių išteklių. Skatinkite dalyvaujančias organizacijas aktyviai rinkti lėšas informavimo veiklai, koordinavimui ir komunikacijai remti per visą

pareiškimų rinkimo laikotarpį.

Atidžiai pasirinkite tinkamą laiką

Svarbu nustatyti strateginius terminus. Procedūros pradžią suderinus su vykstančiomis diskusijomis dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, gali padidėti matomumas, politinis aktualumas ir bendras poveikis.

Pasirinkite veiksmingus komunikacijos kanalus

Labai svarbu turėti aiškią ir tikslingą komunikacijos strategiją. Nustatykite kanalus, kurie padeda jūsų auditoriją pasiekti geriausiai, ir nuosekliai jais naudokitės, kad užtikrintumėte ir išlaikytumėte reikiamą pagreitį.

Jeigu turite abejonių dėl savo iniciatyvos, pasitarkite su mūsų ekspertais! (https://citizens-initiative-forum.europa.eu/seek-advice_1t#)

Papildoma informacija

Papildoma informacija apie iniciatyvą „Glifosatui – ne“ pateikiama [organizatorių interneto svetainėje \(https://stopglyphosate.eu/\)](https://stopglyphosate.eu/) ir [specialiame Komisijos tinklalapyje](#).